

„Számomra a politikai iszapbirkózás teljesen új terület”

Beszélgetés Járóka Livia EP képviselővel

Járóka Livia, az Európai Unió Parlamentjének 2004. június 13-án megválasztott első és eddig egyetlen roma képviselője. 30 éves, férjezett, kislánya egy éves. 1998-ban szerez angol nyelvtanári diplomát, majd 1998–1999 között Master of Arts (MA) képzésen vesz részt „Society and Politics” szakon, 1999–2000 között a University College of London, Antropológia Tanszékén tanul szociálanropológia szakon. 2001-től 2004-ig ugyanitt doktori (PhD) képzésben vesz részt szociálanropológia szakon. Disszertációjának témája: Etnikus kapcsolatok és a mindennapi élet – A józsefvárosi romák etnográfiaja

– A szakmai önéletrajza szerint jóformán egyvégtében iskolába járt. Volt már valamilyen munkahelye?

– Olyan munkákat végeztem, amelyeket az egyetem mellett lehetett; például független szakértőként dolgoztam az Open Society Institute-nak. Amit igazából munkahelynek lehet nevezni, az a Rádió C volt, ahol közel egy évig szerkesztőként dolgoztam. Ezen kívül persze rengeteget dolgoztam, csak éppen „feketén”; éveken át angol tanítottam, gyerekekre vigyáztam, Angliában bébisitterkedtem, az angliai tanulmányutam első évét is eladóként dolgoztam végig, hogy el tudjam tartani magam.

– Engem az érdekel, hogy mint frissen megválasztott képviselőnek milyen tapasztalatai vannak az érdekharcok iszapbirkózásaiban, hiszen sem a belpolitikában, sem az önkormányzati szférában, sem a törvényhozás szintjén nincs tapasztalata.

– Valóban, számomra a politikai iszapbirkózás egy teljesen új terület. Korábban nem kellett ilyesmiben részt vennem. Antropológusként láttam persze ezeket a viszálykodásokat, ha nem is vállaltam bennük részt. Tudom, hogy az érdekek hogyan ütköznek, annak a formális és informális oldalával is tisztában vagyok, ismerem a jellegét és stílusát is, tehát ebből a szempontból valamennyire fel vagyok készülve. Nem tudom viszont, mennyire leszek erős ahhoz, hogy ezeket a csatákat megvívjam, erre lelkileg fel kell készülni, mert eddig egyetemistaként ilyen jellegű dologgal nem kellett szembenéznem. Az a mentalitás, ami engem eddig sokak szerint jellemzett – a szociálisan érzékeny, inkább visszahúzódó, nem vezér típus – most nem lesz elég. Ebben változnom kell.

– Milyennek ismeri saját magát? Mennyire politikus alkat?

– Azt gondolom, hogy nem vagyok politikus alkat, de ez bizonyos mértékig tanulható. Ha negatív vonásokra nem is akarok szert tenni, mindenképp van egy-két olyan tulajdonság, ami eddig az én eszköztáramból hiányzott – ilyen például a rámenősség. Azt is látom, hogy a nyílt sisakos fellépés mellett lobby tevékenységre is szükség van, ami informális kapcsolatteremtést és kapcsolatápolást is jelenthet.

– Az EP történetében az Ön személyében először választottak roma képviselőt. Ez felveti annak a lehetőségét, hogy Európa összes roma szervezete le fogja rohanni a problémáival, javaslataival, mint „egyetlen fénylő csillagot Európa kék egén”. Nem tart attól, hogy egyszemélyes európai ombudsmannak fogják tekinteni, és bele fog fulladni a sok munkába?

– Már most is nagyon sokan keresnek meg, és az emberek tényleg nagy, esetleg túlzó reményeket fűznek ehhez a pozícióhoz. Ma már én is sokkal jobban látom, hogy mi lesz a feladatom, melyek azok a terek, amiket ki tudok tölteni a tevékenységemmel. Nem szabad illúziókat táplálni senkiben e pozícióval kapcsolatban. A már kint dolgozó képviselők azt tanácsolják, hogy válasszak ki két témát erre az öt évre. Az EU bürokráciának olyan lassan örölnék a malmai, hogy többre se erőm, se lehetőségem nem lesz. Ráadásul a roma matematika ma még annyira nem központi kérdés, hogy nagyon nehéz lesz benne előrehaladni. Erre a ciklusra azt lehet reálisan kitűzni, hogy olyan emberek nevelődjenek ki, akik majd követnek, és az ő útjukat előkészítsem. Az is nagyon fontos – és ez nem ütközik az EU bürokratikus jellegével –, hogy a cigány civil közösségekben belül egy olyan változást, mozgósítást érjünk el, amire eddig nem volt lehetőség. Mindezt persze annak mellékágaként, hogy a parlamenti diskurzusban jelen-

jenek meg a romák által hangoztatott vélemények, elvárások és meginduljon egy közös, hatékony együttműködés az általam képviseltek és az EU döntéshozói között ami hosszú távon, de remélem nem a távoli jövőben, a romák helyzetének változását fogja eredményezni.

– *Ha már a civil szférát említette: ki, vagy mi lehet az Európai Unió partnere? Mi a véleménye például az Európai Roma Fórumról? Milyen jogosultságai legyenek?*

– Bízom benne, hogy az EP képviselői pozíció ahhoz is hozzásegít minket, hogy a véleményformálásban hallassuk a hangunkat. Nem tudom, hogy mennyi döntést fogunk hozni, mi cigányok, mennyi akaratunk fog teljesülni az öt év alatt, de arra készülök, hogy a lehető legtöbbet hozzuk ki ebből a helyzetből. De nem szabad hiú reményeket táplálni. Ami az Európai Roma Fórumot illeti, ez a gondolat már nagyon sok éve érlelődik, és nagyon sok fajta variáció felmerült. A jelenlegi helyzet nem eléggé markáns ahhoz képest, mint amire a romák vártak egy ilyen fórum megjelenésével az európai politikai palettán. S nemcsak azért, mert még a szervezési bonyodalmak kellős közepén vagyunk. Azt gondolom, hogy csak a delegálásos rendszer jöhet szóba, ezzel persze a legitimitásából is veszít ez a szervezet, arról nem is beszélve, hogy ezt a legitimitás-hiányt még szakmai oldalról sem sikerült ellensúlyozni.

– *Akkor Önön kívül mi lehet az Unió partnere roma oldalon?*

– Úgy vélem, hogy én csak egy hang vagyok, és nagyon szeretném, ha e mögött minden olyan civil, kormányzati, pártpolitikai, bel- és külföldi szervezet és személyiség felsorakozna, aki, vagy amely akar tenni valamit a romák érdekében, aki leül velem tárgyalni, és

hajlandó leülni a többiekkel is egy asztalhoz. Az elmúlt 5-6 évben természetesen kialakult bennem egy kép a szükséges romapolitika jövőjéről: nyitottnak lenni a nem romák felé, a civil szervezetekre kell építeni és erősíteni kell a regionális politikát. Ezek a fő tételek, de elsősorban azt tartom a feladatomnak, hogy a cigány szervezetek által kialakított konszenzusos képnek adjak hangot az Európa Parlamentben. Ezért keresnem kell minden olyan szervezettel a kapcsolatot, amely ebben részt tud és akar venni.

– *Hogyan tudja felhasználni ebben a törekvésében az Európai Roma Információs Központot, amelynek igazgatója – Kóczé Angéla – egy ideig az ön választási riválisa is volt?*

– Kóczé Angélat már korábban jól ismertem és azt mondhatom, hogy valamennyire bírtam is a bizalmát és én is nagyon kedveltem mind szakmai, mind emberi mivoltában. Már a megválasztásom előtt találkoztunk Brüsszelben, és akkor megfogalmaztuk, hogy együtt kell működjünk; én az ő szakmai háttérükre vagyok utalva, ők pedig az én hangomra, lobby tevékenységemre. A cigány szervezeteknek ezt a fajta új szituációt, együttműködési keretet kell megérteni és elhelyezni magukat benne.

– *Hol lehet majd elérni Önt?*

– Az EP weboldalán lesz egy e-mail címem, így nagyon egyszerűen meg lehet majd találni. Sőt, minden egyes képviselőnek lesz saját oldala is. Telefonon is elérhető leszek, asszisztensek segítik majd a munkámat úgy itthon, mint nemzetközi szinten.

Az interjút a cseh Romano vod'i című folyóirat számára készítette Várfalvi Attila

Emlékezés a roma Holokausztra

A Cigány Világszövetség párizsi kongresszusán, 1972-ben, úgy határozott, hogy augusztus 2-a a roma holokauszt emléknapja. 1944-ben ugyanis ezen a napon számolták fel az aushwitzi cigánytáborot, egyetlen éjszaka leforgása alatt közel háromezer cigány gyermeket, nőt és férfit mészárolva le. Az idei fővárosi megemlékezésre a ferencvárosi Nehru parton került sor. Azért éppen itt, mert hatvan évvel ezelőtt erről a területről szállították koncentrációs táborokba Csepel, Pesterzsébet és Pestszentimre cigány lakosságát.

– hs –

